

Andmekaitse Inspektsioon
Tatari 39
Tallinn 10134

Sotsiaalministeerium
Reg kood. 70001952
Suur-Ameerika 1
Tallinn 10122
(taotluse esitaja)

TAOTLUS ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEKS TEADUSUURINGUS

Juhindudes isikuandmete kaitse seaduse (IKS) paragrahvis 6 sätestatust palun kooskõlastada

Uuringu pealkiri	Uuring leibkondliku elatusmiinimumi määramise meetodika väljatöötamiseks
Kas poliitika kujundamise uuring (IKS § 6 lg 5) uuring hõlmab eriliigilisi isikuandmeid ja puudub valdkondlik eetikakomitee (IKS § 6 lg 4)	või Jah
<i>Palume eelmise kahe lahtri puhul valida üks vastavalt õiguslikule alusele, v.a olukorras, kui poliitika kujundamise uuringu puhul puudub valdkondlik eetikakomitee. Kui poliitika kujundamise uuringus töödeldakse eriliiki isikuandmeid, siis täita ka eetikakomitee otsuse lahter.</i>	
Kas isikuandmete töötleja on määranud andmekaitse spetsialisti?	Jah
Kas on olemas eetikakomitee otsus ¹ ? <i>Kooskõlastuse olemasolul lisada see taotlusele.</i>	Taotlus on samaaegselt esitatud Sotsiaalministeeriumi Sotsiaal- ja töövaldkonna uuringute ja analüüside ajutisele eetikakomiteele
Kas osa uuringust toimub andmesubjekti nõusoleku alusel? <i>Kui jah, siis palume taotlusele lisada nõusoleku vorm või selle kavand ning küsimustik või selle kavand.</i>	Jah

1. Vastutava töötleja üldandmed²	
1.1. Vastutava töötleja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post, telefon</i>	Sotsiaalministeerium Reg kood: 70001952, Aadress: Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn Kontakt: Kati Nõlvak, majandusliku toimetuleku juht, kati.nolvak@sm.ee, 58045973
1.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	

¹ IKS § 6 lg 4 - kui uuringus töödeldakse eriliiki isikuandmeid, on vajalik ka eetikakomitee kooskõlastus.

² Vastutav töötleja on uuringu läbiviija (tellija). Juhul, kui vastutav töötleja kasutab uuringu läbiviimisel teisi isikuid ja asutusi, siis on need teised isikud ja asutused volitatud töötledajad.

2. Volitatud töötaja üldandmed³	
2.1. Volitatud töötaja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>Aadress analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post ja telefoninumber</i>	Eesti Rakendusuringute Keskus Centar OÜ Reg kood: 11343217 Aadress: Rävälä 11-8, 10143 Tallinn Kontaktisik: Epp Kallaste, e-post: epp.kallaste@centar.ee , tel. 56667440
2.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	

2. Volitatud töötaja üldandmed	
2.1. Volitatud töötaja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>Aadress analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post ja telefoninumber</i>	Statistikaamet Reg kood: 70000332 Aadress: Tatari tn 51, 10134, Tallinn Kontaktisik: Ilona Reiljan +3726259390 ilona.reiljan@stat.ee
2.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	

2. Volitatud töötaja üldandmed	
2.1. Volitatud töötaja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>Aadress analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post ja telefoninumber</i>	Sotsiaalkindlustusamet Reg kood: 70001975 Aadress: Paldiski mnt 80, 15092 Tallinn Kontaktisik: Sven Veskijärvi, tel. 58534143, Sven.Veskijarv@sotsiaalkindlustusamet.ee
2.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	

3. Mis on teadusuuringu läbiviimise õiguslik alus? <i>Nimetage õigusakt, mis annab Teile õiguse teadusuuringut läbi viia. Ei piisa viitest IKS § 6-le. Poliitikakujundamise eesmärgil läbiviidava uuringu puhul tuua välja volitused, millest nähtub, et asutus on selle valdkonna eest vastutav. Akadeemilise uuringu korral võib see olla näiteks Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus või teadus- või arendusprojekti avamise otsus, leping vms.</i>	Sotsiaalministeeriumi teadus- ja arendustegevuse erandit kohaldava avaliku konkursiga tulemusena sõlmiti leping teadusuuringu tegemiseks Eesti Rakendusuringute Keskusega Centar (töövõtuleping nr 1.8-2/2538-1). Sotsiaalministeeriumi valitsemisalasse kuulub Vabariigi Valitsuse seaduse § 67 kohaselt sotsiaalse turvalisuse, sotsiaalhoolekande ning pensionisüsteemi kavandamine ja korraldamine ja puudega inimeste elukvaliteedi edendamine. Sotsiaalministeeriumi põhimääruse § 17 lõike 2 punkti 26 kohaselt on hüvitiste ja pensionipoliitika osakonna põhiülesanne kavandada ja koordineerida
---	---

³ Volitatud töötajate loetelu peab olema ammendav ehk kõik volitatud töötajad peavad olema nimetatud. Kui taotluse esitaja on volitatud töötaja, peab taotlusele olema lisatud dokument, kust nähtub, et vastutav töötaja on volitatud töötajale andnud volituse inspeksioonile taotluse esitamiseks.

sotsiaalmajandusliku toimetuleku ja pensionipoliitikat ning korraldada selle elluviimist. Osakonnal on juhtiv roll ebavõrdsuse ja vaesuse ennetamiseks ja leevendamiseks vajalike meetmete väljatöötamisel, pensionäridele adekvaatse sissetuleku tagamiseks jätkusuutliku pensionisüsteemi kujundamisel ning sotsiaalkindlustusskeemide riigisisese ja piiriülese tervikvaate kujundamisel.

Isikuandmete kaitse seaduse § 6 kohaselt on lubatud isikuandmete töötlemine teadus- ja ajaloouringu ning riikliku statistika vajadusteks ning lõike 5 kohaselt loetakse teadusuuringuks ka täidesaatva riigivõimu analüüsid ja uuringud, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil ja nende koostamiseks on täidesaatval riigivõimul õigus teha päringuid teise vastutava või volitatud töötleja andmekogusse ning töödelda saadud isikuandmeid. Lõikest 1 tulenevalt võib isikuandmeid andmesubjekti nõusolekuta teadus- või ajaloouringu või riikliku statistika vajadusteks töödelda eelkõige pseudonüümitud või samaväärset andmekaitse taset võimaldaval kujul ning enne isikuandmete üleandmist teadus- või ajaloouringu või riikliku statistika vajadustel töötlemiseks asendatakse isikuandmed pseudonüümitud või samaväärset andmekaitse taset võimaldaval kujul andmetega.

Taotlusega palutakse ligipääsu

1. **Statistikaameti** kasutuses olevatele järgmistele andmekogudele:
  - pseudonüümitud riiklike statistiliste vaatluste käigus kogutud valimipõhiste küsitlustele Leibkonnaelarve uuring (LEU) ja Eesti Sotsiaaluuring (ESU).
  - pseudonüümitud registriandmetele, mis on ette valmistatud kasutamiseks Euroopa Liidu maksude ja toetuste mikrosimulatsiooni mudelis EUROMOD.
2. **Sotsiaalkindlustusametist** pseudonüümitud registriandmetele sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrist (STAR) toimetulekutoetuse taotlejate, maksete ja saajate kirjeldamiseks.

4. Mis on isikuandmete töötlemise eesmärk?

Kirjeldage uuringu eesmärgi ja püstitatud hüpoteese, mille saavutamiseks on vajalik isikuandmete töötlemine. Palume siin punktis selgitada kogu uuringut, mitte ainult taotluse esemeks olevat osa (näitaks ka nõusoleku alusel toimuvat uuringu osa). Kui osa uuringust toimub nõusoleku alusel, siis palume taotlusele lisada nõusoleku vorm või selle kavand ning küsimustik või selle kavand.

Eestis puudub ajakohastatud ja läbipaistev elatusmiinimumi arvestamise meetodika. Praegu on puudulikud teadmised toimetulekuks vajalikest minimaalsetest kulutustest erinevate koosseisudega leibkondades. Täna kehtiv aegunud ning leibkondade erinevusi mitteamestav elatusmiinimumi arvestamise meetodika ei ole usaldusväärne alus sissetulekutoetuste piisavuse hindamiseks. Projekti tulemusel töötatakse välja täpsem ja õiglasem elatusasteme miinimumi arvestamise meetodika Eestile. Projekt loob eeldused tõhusamaks toimetulekutoetuse süsteemiks, mis parandab toetuse piisavust ja kättesaadavust.

Uuringul on kaks suuremat osa:

1. Elatusmiinimumi arvestamise meetodika väljatöötamine, mis sisaldab:
  - a. teiste riikide praktika kaardistust elatusmiinimumi arvestamise meetodikast
  - b. olemasolevate leibkondade kulutuste andmete analüüsi, et hinnata leibkonnatüüpide lõikes erinevusi kuludes ja erinevate leibkonnaliikmete tarbimiskaalude väärtuseid. Selleks analüüsiks kasutatakse Statistikaameti riikliku statistika küsitlusandmeid Leibkonnaelarve uuringust (LEU) ja Eesti Sotsiaaluuringust (ESU).
  - c. leibkondade hinnanguliste elatusmiinimumile vastava ostukorvi andmete kogumist intervjuudega, et kirjeldada leibkondade tunnetust minimaalsest ostukorvist, mis on toimetulekuks vajalik. Intervjuuerimine toimub isikute nõusolekul.
  - d. eelnevate punktide sisendi põhjal elatusmiinimumi arvestamise meetodika koostamine ja hinnastamine, mille tulemusena arvutatakse välja toimetulekuks minimaalse sissetuleku suurus leibkonnatüüpidele ning kirjeldatakse edaspidiseks vajaliku elatusmiinimumi arvutamise ja kaasaajastamise meetodika.
2. Elatusmiinimumi arvestamise meetodika mõju toimetulekutoetuse maksmisele, mis sisaldab:
  - a. toimetulekutoetuse saajate intervjuusid uue elatusmiinimumi arvutamise meetodikaga leitud toimetulekutoetuse suuruse sobivusele toetuse saaja leibkonnale. Intervjuuerimine toimub isikute nõusolekul.
  - b. Seni toimetulekutoetust saanud leibkondade kirjeldus registriandmetel. Uue elatusmiinimumi arvutamise meetodikaga arvestatava toimetulekutoetuse mõju toimetulekutoetuse saajate arvule ja sissetulekutele, mida hinnatakse EUROMODiga. EUROMOD on Euroopa Liidu maksude ja toetuste mikrosimulatsioonimudel.

5. Selgitage, miks on isikut tuvastamist võimaldavate andmete töötlemine vältimatult vajalik uuringu eesmärgi saavutamiseks.

Uuringus ei töödelda isiku otsest tuvastamist võimaldavaid andmeid. Luba taotletakse Statistikaameti Leibkonnaelarve uuringu (LEU), Eesti Sotsiaaluuringu (ESU) andmete analüüsimiseks. Tegemist on valimipõhiste küsitlusuuringutega, mille valimis on ca 7000-8000 isikut, kes esindavad Eesti 15-aastaseid ja vanemaid elanikke. Andmed on küsitlusuuringu andmestikus, millest on eemaldatud isiku otsest tuvastamist võimaldavad andmed ja mitmed tunnused on agregeeritud, mistõttu pole analüüsi teostavatel Centari analüütikutel isikuid võimalik tuvastada otse ning kaudne tuvastamine on andmestikust väga keeruline.

Toimetulekutoetuse saajate registriandmed ja EUROMODi sisendandmed on pseudonüümitud kujul isiku otsest tuvastamist võimaldavate andmeühikuteta (puuduvad kontaktid, nimi või isikukood). Analüüsi tegevatel Centari analüütikutel pole ligipääsu pseudonüümimise võtmele.

ESU ja LEU on Statistikaameti regulaarsete küsitluste andmed, mis sisaldavad infot leibkondade koosseisu ja detailsemate kulude ning tulude allikate kohta. Nende põhjal on võimalik analüüsida, kui suure osa leibkondade ostukorvist erinevad kulukategooriad moodustavad ning kuidas kulud sõltuvad leibkondade koosseisust ja sotsiaal-demograafilistest tunnustest.

Elatusmiinimumi suuruse arvestamine on Eesti riigi ülesanne, et tagada abivajavatele elanikele põhjendatud suurusega toetused. Elatusmiinimumi arvestamine peab olema võimalik regulaarselt, mis tähendab, et arvestamiseks peab kasutama selliseid andmeallikaid, mida uuendatakse regulaarselt. Isegi juhul, kui uue meetodikaga laiendatakse elatusmiinimumi arvestamise allikaid, siis üheks oluliseks osaks jäävad endiselt LEU ja ESU andmed. Seetõttu pole nende kasutamisele uuringus alternatiivi.

Toimetulekutoetuse taotlejate registriandmed annavad ülevaate praeguste toimetulekutoetuse saajate profiilist ja toimetulekutoetuse komponentidest.

EUROMODiga on võimalik simuleerida toimetulekutoetuse parameetrite muutuse sotsiaalmajanduslikke mõjusid. EUROMOD on üle-Euroopaline pikaajaliselt arendatud simulatsioonimudel just toetuste ja maksude mõjude hindamiseks, mille kasutamise jaoks Statistikaamet koostab ja uuendab iga-aastaselt sisendandmestikku. Alternatiivina selle kasutamisele oleks võimalik ehitada üles terviklik ning eraldiseisev simulatsioonimudel, kuid see oleks väga ajamahukas, kulukas ja ei mahuks kindlasti uuringu ajaraami ega eelarvesse. Lisaks oleks selline tegevus sisutu, kuna EUROMOD on just selliste simulatsioonide tegemiseks ehitatud. Seega on EUROMODi kasutamine koos selle sisendandmestikuga vältimatult vajalik.

6. Selgitage ülekaaluka huvi olemasolu.

Eesti elanike toimetulek on oluline riigi ülesanne ning puuduse ja abivajaduse korral on riik kohustatud inimesi aitama. Selleks, et riik saaks kujundada toimetulekutoetuse, mis tagab elanikele inimväärse toimetuleku, on oluline hinnata, millistele tingimustele see peab vastama. Praegune elatusmiinimumi arvestamise meetodika lähtub ligi kakskümmend aastat tagasi koostatud tarbimiskorvist. Kuigi tarbimiskorvi maksumust kohandatakse hinnaindeksiga, siis on hädatarvilik kaasajastada ka tarbimiskorvi sisu, mis on aja jooksul muutunud ning mõtestada elatusmiinimumi kontseptsioon, arvutada välja, milline on elatusmiinimum erinevatele leibkondadele ja hinnata, kuidas see sõltub leibkondade koosseisust ja sotsiaal-demograafilistest tunnustest.

7. Selgitage, kuidas tagate, et isikuandmete töötlemine ei kahjusta ülemääraselt andmesubjekti õigusi ega muuda tema kohustuste mahtu.

Vajadusel loetleda täiendavaid kaitsemeetmeid privaatsuse riive vähendamiseks.

Isikute andmeid analüüsides säilitatakse inimeste anonüümsus.

Statistikaameti kaudu kasutatavad andmed tehakse teadlastele kättesaadavaks pseudonüümitud kujul. Andmed on pseudonüümitud riikliku statistika tegemise käigus, seda ei tehta spetsiifiliselt käesoleva uuringu jaoks. Teadlastel puudub ligipääs pseudonüümimise võtmele. Andmeanalüüsi tulemuseks on üldistus ja ühegi üksikvaatluse andmeid ei avaldata. Statistikaamet kontrollib

teadlaste keskkonnast väljasaadetavad väljundid üle, tagades et need ei sisalda kaudset tuvastamist võimaldavaid andmeühikuid.

Sotsiaalkindlustusameti registriandmed edastatakse Centarile pseudonüümitud kujul ilma isiku otsest tuvastamist võimaldavate identifikaatoriteta (puuduvad nimi, isikukood, kontkatandmed).

Kvantitatiivset üldistamist võimaldavate andmete kogumiseks ei pöördata täiendavalt isikute poole. Analüüsimise käigus ei teki ühelegi inimesele, kelle andmeid töödeldakse, täiendavaid õiguseid ega kohustusi.

Kvalitatiivsete andmete kogumiseks tehakse intervjuud inimeste vabatahtlikul ja teadlikul nõusolekul, see tähendab, et intervjueritakse ainult juhul, kui inimene on nõus intervjuerimiseks aega panustama ja oma arvamusi ning seisukohti jagama. Intervjuude tulemusi analüüsitakse anonüümsetena, intervjuudest ei teki inimestele täiendavaid kohustusi. Inimestel on õigus igal ajahetkel loobuda intervjuus osalemisest.

8. Kuidas toimub andmete edastamine isikuandmete allikalt teadusuuringu läbiviijani?

Sealhulgas palume välja tuua milliseid töötlussüsteeme ja/või keskkondi (sh pilveteenus) isikuandmete (sh pseudonüümitud) töötlemiseks kasutatakse ning millises riigis ⁴ asuvad töötlussüsteemide/pilveteenuse pakkuja serverid.

Statistikaameti andmeid ei edastata kellelegi, andmete analüüs toimub Statistikaameti teadlaste keskkonnas, kust saab välja saata vaid agregeeritud analüüsi tulemusi. Andmed paiknevad Statistikaameti serverites, millele analüütikud pääsevad ligi ID-kaardiga identifitseerides kaugpöördumise teel (vt täpsemalt <https://www.stat.ee/et/konfidentsiaalsete-andmete-kasutamise-juhend>).

Sotsiaalkindlustusamet pseudonüümib (asendab inimest identifitseeriva koodi pseudokoodiga) ja edastab STARist toimetulekutoetuse analüüsimiseks vajalikud andmed Centarile krüpteerituna (ID-kaardi krüpteerimise funktsiooniga) e-posti teel (Centar kasutab selleks meiliteenust Microsoft Office 365 teenuse raames, mis on seadistatud kasutama Euroopa Liidu riikides asuvaid servereid).

Intervjuude andmeid koguvad Eesti Rakendusuringu Centar intervjuerijad, neid andmeid ei edastata kolmandatele isikutele. Isikutega kontakteerumiseks ja intervjuerimiseks nõusoleku saamiseks töödeldakse isikute kontaktandmeid järgmiselt:

1. Intervjueritavad toimetulekusaajad värvatakse kohalike omavalitsuste sotsiaaltöö spetsialistide abiga⁵. Valitakse välja 5 kohalikku omavalitsust ning kontakteerutakse sealsete spetsialistidega. Neile tutvustatakse uuringut ning palutakse nende abi toimetulekutoetuse saajate kontaktide kogumisel vastavalt Centari poolt etteantud kriteeriumitele. Kui spetsialistid on nõus kontaktide kogumisel aitama, siis saadetakse

⁴ Isikuandmete edastamine on lubatud üksnes sellisesse riiki, millel on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks). Kui kasutatava keskkonna server ei asu piisava andmekaitsetasemega riigis, saab isikuandmete edastamine toimuda isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artiklite 44-50 alusel. Täiendav teave: <https://www.aki.ee/isikuandmed/andmetootlejale/isikuandmete-edastamine-valisriiki>. Kui kasutatava keskkonna server asub riigis, mis ei ole piisava andmekaitse tasemega, tuleb täita ka taotluse punkt 12. Edastamine tähendab ka isikuandmete hoidmist serveris.

⁵ Selline andmete liikumise skeem valiti selleks, et minimeerida isiku nõusolekuta isikute andmete töötlemist. Alternatiivina oleks võimalik, et SKA edastab Centarile toimetulekutoetuse saajate registriandmetest inimeste kontkatandmed ning Centar pöördub potentsiaalsete intervjueritavate poole otse ilma kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöö spetsialisti vahendusega. Sellise skeemi korral oleks vaja kontakteeruda intervjuude kokku leppimiseks oluliselt suurema arvu inimestega. Seda põhjusel, et keeldujate arv on suurem. Inimeste valmisolek intervjuu andmiseks ilma eelneva taustinformatsioonita uuringu kohta, on kindlasti vähesem ning potentsiaalsete intervjueritavate vastavus valimi-kriteeriumitele pole eelnevalt teada.

neile uuringu tutvustus ja nõusoleku küsimine, mida nad saavad toimetulekutoetuse saajatele e-postiga edasi saata ja/või telefoni teel toimetulekutoetuse saajatele ette lugeda. Kui toimetulekutoetuse saaja on nõus uuringus osalema, siis edastab sotsiaaltöö spetsialist Centarile tema e-posti aadressi ja telefoninumbri (e-posti teel) ja Centar võtab toimetulekutoetuse saajaga ühendust ning lepib kokku intervjuu aja ja viisi.

2. Fookusgruppide osalejad värbab küsitlusfirma Norstat vastavalt Centari poolt etteantud kriteeriumitele (leibkonnatüüpidele). Esialgne leibkonnatüüpide loetelu on järgmine: üks elav pensionär; kahe pensionäri leibkond; üksikvanem lastega, 1-2 lapsega paar, 3 või enama lapsega paar. Täpsed leibkonna tüübid selguvad uuringu käigus. Üheks valikukriteeriumiks on, et fookusgrupis osaleja peab olema hästi kursis pere eelarvega, sealhulgas sissetulekute ja kulutustega. Norstat kasutab fookusgruppide osalejate leidmiseks oma eelvärvatud paneeli. Eelvärvatud paneeli liikmed on andnud nõusoleku saada uuringute kutseid (vt ka Norstati andmekaitse reeglid: [Andmekaitse | Norstatpanel](#)).

9. Loetlege isikute kategooriad, kelle andmeid töödeldakse ning valimi suurus.

Inimeste rühmad, keda uurida kavatakse ning kui palju neid on.

Statistikaameti küsitlusuuringud on representatiivsed valimid Eesti elanikest vanuses 15 ja vanemad. Valimi suurused on *ca* 7000 - 8000 inimest LEU-1 ja ESU-1.

Registriandmed on kõikised Eesti elanike andmed registritest, mis ei sisalda isiku otsest tuvastamist võimaldavaid andmevälju:

- **toimetulekutoetuse** taotlejate ja saajate andmed sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrist (STAR) (aastas *ca* 19 000 leibkonda saab toimetulekutoetust).
- **EUROMODi** sisendiks kasutatavad tunnused, mis on töödeldud sellisele kujule, mis on vajalikud EUROMODi simulatsioonimudeli jooksutamiseks järgmistest registritest:
  - Aadressiandmete süsteem
  - Äriregister
  - Liiklusregistri infosüsteem
  - Eesti hariduse infosüsteem
  - Ehitisregister
  - Töötuna ja töötusajana arvel olevate isikute ning tööturuteenuste osutamise register
  - Pensioniregister
  - Karistusregister
  - Eesti väärtpaberite keskregister
  - Ravikindlustuse andmekogu
  - Kinnistusraamat
  - Maksukohustuslaste register
  - Rahvastikuregister
  - Sotsiaalkaitse infosüsteem
  - Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister
  - Statistikaameti statistiliste registrite infosüsteem
  - Eesti Töötukassa Infosüsteem
  - Töötuskindlustuse andmekogu
  - Töötamise register

Gruppiintervjuud on kuni 8 leibkonnatüüpi (nt lastega leibkond, vanemaealiste leibkond jne) kohta. 5-8 inimest grupis.

Toimetulekutoetust saavate inimeste intervjuusid tehakse leibkonnatüüpide kaupa, kuni 3 inimest leibkonnatüübi kohta, kokku kuni 20 intervjuud. Toimetulekutoetuse saajate leidmiseks kontakteerutakse viie Eesti erinevas regioonis asuva omavalitsuse sotsiaaltöö spetsialistiga ning palutakse igast omavalitsusest kuni 10 isiku kontakte. Kokku edastatakse seega kuni 50 inimese kontaktid.

9.1. Tooge välja periood, mille kohta isikuandmete päring tehakse.

Statistikaameti küsitlusuuringute andmed päritakse kõikide aastate kohta alates 2000. aastast, mil küsitlusi tehti (LEU ei ole iga-aastane uuring), sh 2025. aastal valmivad küsitluste andmed.

EUROMODi sisendandmestikest päritakse 2023.-2024. aasta andmed. Aasta 2024. aasta andmed valmivad 2025. aasta sügisel.

Toimetulekutoetuse taotlejate ja saajate (aastas ca 19 000 leibkonda) andmed STARist päritakse 2023.-2024. aasta kohta ning 2025. aasta esimese 6 kuu kohta.

9.2. Loetlege töödeldavate isikuandmete koosseis.

Tuua detailselt välja, milliseid isikuandmeid töödeldakse (nt ees- ja perenimi, isikukood, e-posti aadress jne) ning põhjendus, miks just neid andmeid on uuringu eesmärgi täitmiseks vaja. Vajadusel esitada taotluse lisana (nt tabelina).

Statistikaameti küsitluste andmeid töödeldakse küsitlusandmete koosseisus, need ei sisalda isikuandmeid nagu nimi, isikukood, isiku kontaktandmed).

ESU on pidevuuring, mis toimub igal aastal veebruarist juunini. Uuringu põhiväljund puudutab leibkondade sissetulekuid ja elamistingimusi (eluruumi ja -keskkonda). Muud teemad on seotud ühelt poolt vastaja perekonna ja selle majandusliku toimetulekuga ning teiselt poolt vastaja tööelu, hariduse, tervise ja arstiabi kättesaadavusega. Detailsem metoodika 2010. aasta metoodikakogumikust <https://www.stat.ee/sites/default/files/2020-12/Eesti%20sotsiaaluuring.pdf>

LEU eesmärk on saada usaldusväärset infot leibkondade kulutuste ja tarbimise kohta. Leibkonna koosseisu andmete teadasaamise kõrval pakub uuring infot ka leibkonnaliikmete põhiliste demograafiliste ja sotsiaalsete näitajate (perekonnasuhte, tööhõive, hariduse) ning samuti elamistingimuste ja püsikaupade olemasolu kohta. Detailsemat metoodikat vt 2010. aasta kogumikust <https://www.stat.ee/sites/default/files/2020-12/Leibkonna%20eelarve%20uuring%202010.pdf>

Mõlema andmestiku koosseisus on eriliigiliste isikuandmetena hinnangud tervisele ja tervishoiuteenustele ning puude ja töövõimetus andmed.

Kuna nende uuringute metoodika on laiemalt samasugune üle aastate, siis on ka hilisemate aastate andmete koosseisud sarnased metoodikakogumikes kirjeldatule.

Sotsiaalkindlustusameti andmeregistri STAR andmete analüüs toimub samuti pseudonüümitud kujul ja ei sisalda isiku otsesest tuvastamist võimaldavaid andmeid. Toimetulekutoetuse taotlejate ja saajate registriandmed päritakse toimetulekutoetuse taotluste esitamise detailsuses perioodi 2023.-2024. aasta ja 2025. aasta esimese 6 kuu kohta ja neid andmeid ei ühendata teiste registritega:

- a. Menetluse pseudonüümitud kood
- b. Leibkonnaliikmete andmed
  - i. Liikme pseudonüümitud kood
  - ii. Sünniaasta
  - iii. Peamine sotsiaalne seisund (töötu, vanaduspensionär, õppur jne)

- iv. Teine sotsiaalne seisund
- v. Haridustase
- vi. Kas on taotleja (jah/ei)
  1. Taotleja kodakondsus
- c. Taotluse eluruumi andmed:
  - i. Üldpind
  - ii. Elanike arv
  - iii. Normpind
  - iv. Eluaseme kasutamise alus
  - v. Eraldi pinnal elavate üliõpilaste arv
- d. Menetluse loonud kohaliku omavalitsuse maakond, vald, piirkond
- e. Kulu periood
- f. Toetuse summa
- g. Toetuse vähendamise alused
- h. Leibkonna kulud ja tulud:
  - i. Kulu või tulu
  - ii. Liik
  - iii. Summa
  - iv. Normkulu (toimetulekutoetuse maksmisel arvestatav normkulu)
  - v. Toimetulekutoetuse arvestusse minev summa

Eriiigilised andmed on osad sotsiaalse seisundi kirjeldused (nt puuduv töövõime).

Statistikaametist päritakse andmed EUROMODiga simulatsioonide arvutamiseks. Selleks kasutatakse EUROMODi sisendandmeid, mis on olemas aasta 2023 kohta ja uuringuperioodi jooksul valmivat 2024. aasta kohta käivat andmestikku. EUROMODi simulatsioonid kasutavad sisendina laia hulka tunnuseid. Tervikliku ülevaate tunnustest annab EUROMODi sisendandmete kirjeldus: https://euromod-web.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/2024-01/EM_data_codebook_2021_I6.0%2B.zip

EUROMOD kasutab järgmisi sisendandmeid, mis on eriliigilised:

- puuetega inimeste sotsiaaltoetused
- töövõimetoetus
- haigusega seotud hüvitised
- püsiv puue / töövõimetus
- puue
- töövõimetus
- töövõime
- rahvus
- töövõimetusse seotud hüvitised
- mitmel kalendrikuul sai töövõimetusse seotud hüvitisi

Grupiintervjuudes kogutakse inimeste arvamusi ja seisukohti minimaalsete vajalike kulutuste kohta leibkonnatüüpides, mida intervjuul osalevad inimesed esindavad. Värbamisel töödeldavad isikuandmed on isiku nõusolekul: nimi, leibkonnatüüp, elukoha piirkond, e-posti aadress, telefoninumber

Toimetulekutoetuse saajate intervjuudes kogutakse isikute hinnanguid nende võimekusele toime tulla elatusmiinimumi aluseks oleva summaga. Värbamisel töödeldavad isikuandmed on isiku nõusolekul: nimi, toimetulekutoetuse saamise kestus, elukoha piirkond, leibkonnatüüp, e-posti aadress, telefoninumber

9.3. Loetlege isikuandmete allikad.

Nimetage konkreetsed isikuandmete allikad (nt registrid, küsitluslehed jne), kust isikuandmeid saadakse.

Kasutatavate registrite loetelu on toodud punktis 9.

Statistikaameti andmeid ja STAR registriandmeid ei koguta täiendavalt ega selle uuringu otstarbel, andmed on varem kogutud riikliku statistika ning toimetulekutoetuse arvestamise ning maksmise otstarbel. Andmekoosseisud kirjeldasime punktis 9.2.

Gruppiintervjuudesse värbamiseks kasutatakse Norstati oma küsitlusuuringute paneeli. Toimetulekutoetuse saajate leidmiseks kontakteerutakse viie Eesti erinevas regioonis asuva omavalitsuse sotsiaaltöö spetsialistiga.

9.4. Kas andmeandjatega (andmekogu vastutava töötlejaga) on konsulteeritud ning nad on valmis väljastama uuringu eesmärgi saavutamiseks vajalikud andmed?

Statistikaamet on volitatud töötleja käesolevas taotluses ja taotluse üheks osapooleks. Statistikaametile on selliseks andmete töötluks välja töötatud lahendused, tegemist on standardprotseduuriga ning mitmed teadlased kasutavad neid andmeid igapäevaselt.

Sotsiaalkindlustusamet on volitatud töötleja käesolevas taotluses ja taotluse üheks osapooleks. Andmete koosseis ning edastamise protsess on nendega kooskõlastatud.

Norstatiga on kontakteerutud ja nad on valmis gruppiintervjuude värbamiseks.

Sotsiaaltöö spetsialistidega pole veel ühendust võetud. Toimetulekutoetuse saajate intervjuud toimuvad sügisel, mistõttu on praegusel ajal liiga vara vastavate kokkulepete sõlmimiseks.

10. Kas kogutud andmed pseudonümiseeritakse või anonümiseeritakse? Mis etapis seda tehakse? Kes viib läbi pseudonümiseerimise või anonümiseerimise (vastutav töötleja, volitatud töötleja, andmeandja vms)?

Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis selgitada, miks seda ei tehta.

Statistikaameti andmed on varasemalt pseudonüümitud Statistikaametis ja teadlastele antakse kasutamiseks andmed, kust puuduvad isiku otsesest tuvastamist võimaldavad andmed nagu nimi, isikukood või kontaktandmed.

Sotsiaalkindlustusamet teeb päringu STARist toimetulekutoetuse andmete välja võtmiseks ja pseudonüümib andmed. Centarile esitatakse analüüsimiseks pseudonüümitud andmed.

Intervjuude andmed transkribeeritakse ja eemaldatakse transkriptsioonidest isiku tuvastamist võimaldavad tunnused ehk transkriptsioonid anonümiseeritakse transkribeerimise käigus. Intervjueeritute kontaktid ja intervjuude failid kustutatakse pärast uuringu valmimist.

10.1. Loetlege pseudonümiseeritud andmete koosseis.

Vt punkt 9.2.

10.2. Kirjeldage pseudonümiseerimise protsessi ja vahendeid.

Kui kasutatakse koodivõtit, siis tuua välja, kes koodivõtit säilitab ja kui kaua säilitab.

Statistikaameti andmeid analüüsivatele teadlastele ei ole kättesaadav koodivõti. Koodivõtit säilitatakse statistikaametis tähtajatult. Sotsiaalkindlustusamet säilitab koodivõtit kuni uuringu lõpuni, misjärel see kustutatakse.

10.3. Tooge välja pseudonümiseeritud andmete säilitamise aeg ja põhjendus.

Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis tuua välja andmete kustutamise tähtaeg.

Vähemalt kvartali ja aasta täpsusega.

Statistikaameti küsitlusandmete säilitamine ja kustutamine toimub riikliku statistika reeglite järgi. Käesoleva uuringu otstarbel teadlastele kättesaadavaks tehtavate andmete kättesaadavus lõppeb lepingu lõppemisel (kavandatud lõpp I kvartal 2026).

Sotsiaalkindlustusametist päritud STARi pseudonüümitud andmed kustutatakse uuringu lõppedes (kavandatud lõpp II kvartal 2026).

11. Kas andmesubjekti teavitatakse isikuandmete töötlemisest? <i>Jah/ei</i>	Statistikaameti küsitluste andmestikus olevate isikuandmete ja Sotsiaalkindlustuse registriandmete töötlemisest ei teavitata isikuid. Intervjueerimisel toimub isikuandmete töötlemine isiku nõusolekul – jah , inimest teavitatakse tema andmete töötlemisest.
11.1. Kui vastasite ei, siis palun põhjendage⁶	Isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikli 14 lõike 5 punkti b kohaselt tuleb isikute andmetöötlemisest teavitamata jätmise kõne alla juhul, kui isikuandmeid töödeldakse avalikes huvides toimuva arhiveerimise, teadus- või ajaloouringute või statistilisel eesmärgil. Tegemist on avalikes huvides teostatava teadusuuringuga, kus andmeid töödeldakse pseudonüümitud kujul. Andmesubjektide teavitamine ei ole võimalik/põhjendatud, kuna: <ol style="list-style-type: none"> 1. andmete töötlemine ei kahjusta andmesubjekti huve, sest väljund on teaduslik üldistus. Töötlemine toimub teadus- ja statistilisel eesmärgil, kusjuures andmeid ei kasutata otsuste tegemiseks üksikisikute kohta. Teavitamise puudumine ei mõjuta andmesubjektide õigusi ega kohustusi. 2. loaküsimine oleks seotud ebamõistlikult suurte kuludega. Teavitamise korral tuleks teostada ulatuslik ja kulukas isikuandmete sidumine ning teavitamiskohustus rakendaks eproportsionaalse halduskoormuse, ilma et see aitaks otseselt kaasa isikute õiguste kaitsele. Statistikaameti küsitluste andmed on kogutud riikliku statistika eesmärgil ning seejuures on inimesi andmete töötlemise põhimõtetest juba varem teavitatud. 3. nõusoleku mittesaamine isikute poolt vähendaks üldistuste valiidsust.
11.2. Kui vastasite jah, siis kirjeldage, kuidas	Intervjueeritavaid teavitatakse kirjalikult

⁶ Isikuandmete töötlemisest teavitamise kohustus tuleneb IKÜM-st, teavitamata jätmise on põhjendatud väga erandlikel juhtudel.

teavitatakse.	nõusolekuvormil. Kõik Sotsiaalministeeriumi tellimusel või osalusel läbi viidud uuringud avaldatakse Sotsiaalministeeriumi kodulehel: Uuringud ja analüüsid Sotsiaalministeerium
11.3. Kust on leitavad andmekaitsetingimused⁷?	Statistikaameti relevantset andmekaitsetingimused esitatakse inimestele küsitlusandmete kogumisel ja esitatakse Statistikaameti veebilehel (https://stat.ee/et/statistikaamet/andmekaitse). Sotsiaalkindlustusameti andmekaitse tingimused esitatakse SKA veebilehel (https://sotsiaalkindlustusamet.ee/asutus-uudised-ja-kontakt/praktiline-teave/isikuandmete-tootlemine). Intervjuude andmekaitse tingimused esitatakse nõusolekuvormil ja tutvustatakse intervjuu alguses suuliselt (vt lisatud manused taotlusele).

12. Kas isikuandmeid edastatakse kolmandatesse riikidesse⁸ <i>Jah/ei. Kui vastate küsimusele jah, siis täita ka järgnevad lahtrid.</i>	<i>Ei</i>
12.1. Loetlege riigid, kuhu isikuandmeid edastatakse.	
12.2. Milliseid lisakaitsemeetmeid kasutatakse?	

Kinnitan, et taotluses esitatud andmed vastavad tegelikkusele.

Marion Rummo
(allkirjastaja ees- ja perenimi)⁹

(allkirjastatud digitaalselt)
(allkiri ja kuupäev)

Taotluse lisad¹⁰:

Lisa 1. Intervjuude kavad ja nõusolekud

⁷ IKÜM-i kohaselt tuleb andmesubjektile esitada isikuandmete töötlemise kohta teave ehk nn andmekaitsetingimused, mis peavad vastama IKÜM art 12 – 14 sätestatule.

⁸ Isikuandmete edastamine on lubatud üksnes sellisesse riiki, millel on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks). Isikuandmete nn kolmandatesse riikidesse edastamine toimub IKÜM artiklite 44-50 alusel. Täiendav teave: <https://www.aki.ee/isikuandmed/andmetootlejale/isikuandmete-edastamine-valisriiki>.

⁹ Taotluse saab allkirjastada vaid isik, kellel on vastava asutuse/ettevõtte esindusõigus või teda on volitatud taotlust esitama. Kui allkirjastaja on volitatud taotlust esitama, siis esitada volitust tõendav dokument (volikir, leping vms).

¹⁰ Kui nimetatud lisad ei ole, siis palume need kustutada.